

๑.๕ กระทุ่มบก

ชื่อท้องถิ่น	ทุ้มป่า
ชื่ออื่นๆ	ตับเต่าตัน ตานควาย(อุบลราชธานี) กระทุ่มหูกวาง(ราชบุรี) หูกวาง(พิษณุโลก) ตุ่มหูกวาง ตุ่มปึง ตุ่มโป่ง ตับควาย จับล่อ(เหนือ) ละลาย(นครราชสีมา) หลุมปัง(สุราษฎร์ธานี) ตับเต่าน้อย เต้าแล้ง ทองแล้ง
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Neonauclea sessilifolia</i> (Roxb.) Merr
ชื่อพ้อง	-
ชื่อวงศ์	RUBIACEAE
ชื่อสามัญ	Kadam / Cadamba / Common bur-flower

รหัสพรรณไม้ ๑-๖๓๑๑๙๐๖-๑๓-๐๐๕ จำนวนที่พบ ๑ ต้น

สถานภาพ (IUCN) พบทั่วไป (Least Concern: LC)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูงประมาณ ๑๕-๓๐ เมตร เปลือกลำต้นสีเทา แตกเป็นร่องตามยาว แตกกิ่งก้านตั้งฉากกับลำต้น เปลือกกรากมีสีดำอ่อนๆ ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกัน ใบรูปรี กว้าง ๗-๑๗ เซนติเมตร ยาว ๒๐ เซนติเมตร ปลายใบเป็นติ่งแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ หลังใบเรียบเป็นมัน ท้องใบมีขนหรือบางครั้งเกลี้ยง ก้านใบยาว ๒-๔ เซนติเมตร มีหูใบรูปสามเหลี่ยม ดอกออกเป็นช่อกลมแน่น ออกที่ปลายกิ่ง ดอกย่อยมีขนาดเล็ก สีเหลืองอ่อน มีกลิ่นหอม กลีบดอกมี ๕ กลีบอัดแน่นอยู่บนแกนช่อดอก โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด กลีบเลี้ยงมี ๕ กลีบ โคนเชื่อมติดกัน เกสรตัวผู้มี ๕ อัน เกสรตัวเมียยาวสีขาว ผลเป็นผลรวมที่เกิดจากวงกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน รูปทรงกลม ผิวขรุขระ เมล็ดมีขนาดเล็กมาก พบตามป่าเบญจพรรณ และป่าดิบทั่วไป ชอบขึ้นตามที่ชุ่มน้ำและทั่วไปตามป่าราบ

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

- สรรพคุณ – ตำรายาไทย ใช้ ใบและเปลือกต้น ลดความดันโลหิต ต้มน้ำกินแก้ไข้ แก้ปวดมดลูก แก้โรคลำไส้ และอมกลั้วคอแก้อาการอักเสบของเยื่อเมือกในปาก ราก ฝนหรือตำรับประทุษเป็นยาเย็นดับพิษไข้ทั้งปวง แก้กัวร้อน ดับพิษตานซางของเด็ก ดับพิษวันโรค ผล เป็นยาฝาดสมานแก้ท้องร่วง
- การใช้ประโยชน์อื่นๆ – ใช้ไม้

ภาพที่ ๕ แสดงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของ กระทุ่มบก

ลักษณะวิสัย

ใบ

ดอกตูม

ดอกบาน

แหล่งอ้างอิง : ฐานข้อมูลสมุนไพรไทยเขตอีสานใต้ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (ม.ป.ป.). “กระทุ่ม”. <https://phar.ubu.ac.th/herb-DetailPhargarden/๒>